

PORECLA – INSTRUMENT DE PERSIFLARE SAU FORMĂ DE *BULLYING*?

GABRIELA-SÎNZIANA IOANES

Facultatea de Litere, Universitatea Tehnică din Cluj-Napoca,
Centrul Universitar Nord Baia Mare
ioanes.gabi@yahoo.com

Cuvinte-cheie: *lingvistică, onomastică, antroponimie, porecle, bullying.*
Keywords: *linguistic, onomastics, anthroponymy, nicknames, bullying.*

INTRODUCERE

Antroponimele neconvenționale, porecla și supranumele, sunt utilizate pentru a identifica un individ atunci când numele oficiale sunt insuficiente sau din dorința emițătorului de „a muta” discursul în alt registru stilistic. Atât sistemul oficial, cât și cel neoficial funcționează concomitent în comunitățile restrânse, deoarece membrii acestora se cunosc și interacționează constant, dar și în spațiul public, datorită mass-media și social-media, unde cunoașterea este una superficială, iar interacțiunea directă nu există sau este slab reprezentată și persoanele publice sunt poreclite de ziariști sau de utilizatori anonimi.

Potrivit lui Oliviu Felecan (2021: 158-159), dintre toate categoriile de antroponime, poreclele sunt cele mai expuse procesului de reînnoire, pentru că depind de factorii sociali, psihologici, economici, politici, culturali și etnici. Fenomenul atribuirii unui nume „mai personal” este prezent în toate mediile sociale și la toate categoriile de vârstă.

Lucrarea noastră propune o analiză psiho- și sociolingvistică a poreclelor identificate prin intermediul anchetelor pe care le-am întreprins. Această perspectivă este necesară, fiindcă socioonomastica reprezintă domeniul care studiază modul în care numele influențează formarea percepțiilor lumii (vezi Ainiala și Östman *apud* Prieto-Ramos *et al.* 2020: 638).

Prin caracterul ei, porecla apare într-un mediu maleabil și deschis spre inovație, deoarece actul denotativ îi revine pe deplin poreclitorului, care nu are obligația de a respecta normele oficiale, iar, în unele situații, nici pe cele morale. Schimbările survenite în societate, precum și dinamica limbii se reflectă atât la nivelul formei, cât și la nivelul semantic al antroponimului neconvențional. După cum precizează Tsepkova (2021: 107), poreclele apar și dispar ușor o dată ce obiectele la care se referă devin depășite.

Poreclirea implică raportul social și psihologic dintre individul 1 (cel care atribuie o poreclă), individul 2 (cel poreclit) și comunitatea din care fac parte, ce îndeplinește rolul agentului decizional (validează sau nu actul de numire) (vezi Golopenția 2021: 374-404). Subiectul 2, membrul unei colectivități, trebuie să respecte „decalogul” existent în mediul din care provine, iar, dacă există abateri comportamentale, defecte fizice sau de vorbire, acesta va fi sancționat printr-o poreclă de către cel care-i surprinde anomalia, în cazul de față, de subiectul 1. Ieșirea din tipare este semnalată de un observator, iar numele pe care acesta îl lansează, pentru a surprinde „neregula”, poate fi acceptat sau nu de grupul social. Subiectivitatea, precum și relațiile interpersonale dau naștere unor porecle care fie descriu o conduită, fie sunt amuzante sau ofensatoare. Intenția poreclitorului variază în funcție de educație și de stilul de viață, deoarece, în alegerea unei porecle, acesta se raportează, în primul rând, la el însuși, iar abia apoi la regulile sociale. În acord cu Daiana Felecan (2018: 179-180), în poreclă, locutorul înmagazinează esența sentimentelor sale față de altcineva, extractul trăirilor referitoare la comportamentul (de orice tip) al altei persoane.

Orice entitate va apărea, măcar o dată, într-una dintre cele două ipostaze: *poreclitor*, respectiv *poreclit*. „Soarta” unei porecle depinde de atitudinea grupului aparținător în raport cu aceasta. Apelativul va fi utilizat dacă surprinde o caracteristică relevantă atât pentru poreclitor, cât și pentru cei care o vor folosi ca formă paralelă de numire.

Alături de poreclă poate funcționa și supranumele, dar acesta nu stârnește râsul și nu are rolul de a evidenția o însușire sau de a pedepsi un comportament nepotrivit, ci elimină confuziile omonimice și se formează cu o frecvență mult mai redusă decât omologul său¹.

SPAȚIUL INVESTIGAT ȘI METODOLOGIA CERCETĂRII

Ca metodă de colectare a materialului, am îmbinat ancheta directă, pe teren, cu examinarea faptelor de limbă și am conceput, în acest sens, un chestionar antroponimic, respectând recomandările lui Oliviu Felecan ² (2010: 25-35). Chestionarul a fost aplicat în două moduri: direct, de către operatorul de anchetă, și

¹ În majoritatea cazurilor, supranumele este moștenit, transmis din generație în generație. Persoana numită nu prezintă trăsătura care să motiveze selectarea și utilizarea supranumelui, iar din acest motiv nu poate fi confundat cu porecla. „Transferul conferă numelui de botez propriu individului respectiv calitatea de nume neutilizat, nume cu utilizare limitată” (Golopenția 2021: 402).

² „ancheta antroponimică [...]:

- presupune folosirea simultană a unui număr mare de informatori, de vârste, profesii și etnii diferite, originari din localitatea considerată [...];
- necesită stabilirea unui eșantion reprezentativ, extras din cele mai diverse tipuri de comunități, atât din mediul rural, cât și din mediul urban;
- presupune alegerea unui număr mare de parametri extralingvistici [...];
- presupune utilizarea unui chestionar de dimensiuni reduse” (Felecan O. 2010: 26).

indirect sau autoadministrat, prin intermediul aplicației *Google Forms*, când înregistrarea răspunsurilor s-a realizat chiar de către subiecții supuși investigației, în perioada mai–august 2022.

Din punctul de vedere al calității informațiilor, chestionarul este, în primă instanță, de tip administrativ (primele întrebări se referă la nume, religie, etnie, domiciliu și nivel de studii), iar apoi de opinie, concentrându-se asupra datelor de ordin subiectiv, greu de observat „din exterior” (cum ar fi atitudinea față de utilizarea poreclei, motivația numelui).

Întrebările care alcătuiesc formularul sunt de două tipuri: închise (permit alegerea răspunsurilor dinainte fixate) și deschise (subiectul are posibilitatea de a se exprima liber). Alături de întrebările propriu-zise, fiecare chestionar menționează, în antet, localitatea și data în care a fost realizat interviul.

Localitățile anchetate fac parte atât din mediul rural (Vadu Izei, Berbești, Giulești, Sat-Șugatag, Hărnicești, Desești și Mara), cât și din mediul urban (Sighetu Marmației și Baia Mare), din județul Maramureș. Persoanele participante au vârsta cuprinsă între 10 și 50 de ani, fiind elevi și profesori. Diversitatea informatorilor și multiculturalitatea au favorizat centralizarea mai multor puncte de vedere referitoare la același subiect, privit însă din unghiuri diferite și în raport cu experiențe sociale deosebite.

PORECLIREA ÎN MEDIUL ȘCOLAR

Pasiunea de a atribui un nume se justifică prin imaginația și creativitatea pe care o au copiii, precum și prin faptul că, aflați în plin proces de creștere și dezvoltare intelectuală, sunt mai atenți la cei din jur și regăsesc în poreclă un mijloc de comunicare³.

Începând cu anul 2018, porecelele din mediul școlar au primit o atenție deosebită. O serie de articole de presă semnalează efectele nefaste produse asupra elevilor, prin utilizarea poreclelor, definite ca forme de *bullying*⁴. De asemenea, în 2020, printr-un Ordin de Ministru⁵ (nr. 4.343/2020), s-a propus o strategie pentru reducerea fenomenului de violență din unitățile de învățământ preuniversitar, care vizează în mod direct porecla. Cu toate acestea, la întrebarea 21 din chestionarul

³ Aceste observații au fost făcute, printre alții, de Willy Van Langendonck (2011) și Oliviu Felecan (2016).

⁴ <https://centruldeparenting.ro/bullying-ul-interzis-prin-lege-porecele-dispar-din-scoli/>;
<https://www.digi24.ro/stiri/actualitate/educatie/violentele-porecele-insultele-tachinarile-intimidariile-si-umilirile-in-scoli-interzise-prin-lege-de-astazi-1042770>;
https://www.edu.ro/sites/default/files/_fi%C8%99iere/Legislatie/2020/OMEC_4343_2020_norme%20antibullying.pdf;

<https://www.parintiicerschimbare.ro/bullying-definitie-forme-metode-de-combatere/>;
<https://www.salvaticopiii.ro/afla-mai-multe/noutati/ce-inseamna-de-fapt-bullying>.

⁵ https://www.edu.ro/sites/default/files/_fi%C8%99iere/Legislatie/2020/OMEC_4343_2020_norme%20antibullying.pdf.

aplicat, „Porecla este o formă de bullying?”, 70% dintre indivizi au răspuns „Nu”. Analizând în continuare datele, am constatat că doar 9% văd în poreclă un act de agresiune, în timp ce 61% o utilizează pentru a caracteriza pe cineva. Porecla poate fi considerată o formă a bullyingului dacă numele oferit este agresiv intenționat⁶. Dongning și Voelkel (2020: 566) definesc bullyingul o agresiune repetitivă care se caracterizează prin inegalitatea dintre agresor și victimă. În toate celelalte situații, „atribuirea de porecle este reacția sociolingvistică cel mai puțin ofensivă față de comportamentul receptat ca necorespunzător al unuia dintre semenii” (Felecan D. 2018: 179).

PARTICULARITĂȚI LINGVISTICE ALE PORECLELOR INVESTIGATE

Din perspectivă morfologică, poreclele provin din substantive comune (*Buha, Găina, Săgeată*) sau proprii (*Bin Laden, Gertrude, Harry Potter, Iuda*), din adjective (*Frumoasa, Grasu XXL, Marele Alb*), din verbe la moduri nepersonale (*Pusa, Sucitu*), din numerale (*Doi-Cinci*) și din interjecții (*Nu!, Hopa!*). O parte dintre porecle păstrează articolul hotărât enclitic *-l* (*Șoimul, Temperamentul*), în timp ce la majoritatea dintre acestea este absent (*Aperitivu, Gogu*). Apelativul devenit poreclă nu mai respectă genul gramatical (vezi Felecan N. 2020: 130). Cuvinte cu formă masculină pot denumi persoane de sex femeiesc (*Nasometru, Struțu*) și invers (*Femeia, Limba, Manevra*). Procedul funcționează simetric și în cazul numelor proprii: *Hades, Harry Potter, Rapunzel*.

Din punct de vedere lexical, poreclele s-au format prin:

- a) compunere: substantiv + substantiv (*Mami Colo, Madame Satana, Aurica-Găurica*), substantiv + adjectiv (*Bunica Albă, Moș Roz, Red Head*), substantiv + prepoziție + substantiv (*Baba de bio, Șef de mafioți, Pâine cu untură*), prepoziție + substantiv + substantiv în genitiv (*La șura dracului*), verb + substantiv (*Papă-Lapte*) și verb + adverb (*Știe-Tot*);
- b) derivare cu sufixe diminutive⁷ (*Flăcărica, Pistruiș, Pisicuța*) și augmentative (*Rățoiu, Păsăroi*);
- c) conversiune din structuri de tip propozițional: *La loc comanda!, Porcii nu-s primiți în islam., Nime-n drum și plin de praf*.

Pentru analizarea aspectului stilistic al poreclelor, vom prelua modelul propus de Nicolae Felecan (2020: 124-125). Poreclele identificate pot fi subclasate în:

⁶ Există situații în care jignirea nu este voită, ci apare ca un efect secundar. Persoana se simte insultată de o poreclă aparent inofensivă („Am fost poreclită în liceu *Fundi*. De atunci nu suport fundițele” – Ioana, SM, 26 de ani).

⁷ În cazul poreclelor elevilor, observăm că cele obținute prin diminutivare sunt numeroase. Acest lucru poate fi explicat prin dorința tinerilor de „a sublinia ironia locutorului, falsa compătimire, desconsiderarea locutorului față de un anumit aspect, diminutivul putând fi și o sursă a umorului prin relevarea contrastului dintre aparență și esență” (Leu Hanganu 2021: 191).

1. metafore:

- plante: *Mimoza Pudică, Toporela*;
- nume de animale, păsări, pești: *Cașalotul, Gorila, Șoimul*;
- nume de ființe fantastice, personaje literare și din literatura SF: *Harap-Alb, Harry Potter, Mefisto, Pokémon, Rapunzel, Speedy Gonzales*;
- nume proprii: *Ana Pauker, Google, Margaret Thatcher, PRO TV*.

2. metonimii: *Limba, Lina, Salamandra*.3. apelative: *Baronul, Frumoasa, Strâmba*.

TIPOLOGIA PORECLEI

În lucrarea de față, vom analiza porecele în funcție de trăsătura surprinsă și de mediul din care provin subiecții. Vom indica localitatea⁸ în care a fost întâlnită porecla, vârsta și sexul poreclitului, și explicația, dacă este cunoscută și validă⁹. Modelul clasificării este inspirat din cel propus de Nicolae Felecan (2010: 104-109). Prima grupă cuprinde porecele elevilor, iar a doua clasă le include pe cele ale profesorilor. Criteriul după care vom clasifica antroponimele neconvenționale îl constituie ponderea procentuală a fiecărei categorii din corpusul total, astfel 32% au fost atribuite după aspectul fizic, 29% dintre antroponime fac referire la comportamentul poreclitului, 21% surprind trăsătura predominantă de caracter, iar 18% sunt rezultatul unor întâmplări notabile din viața celui denumit.

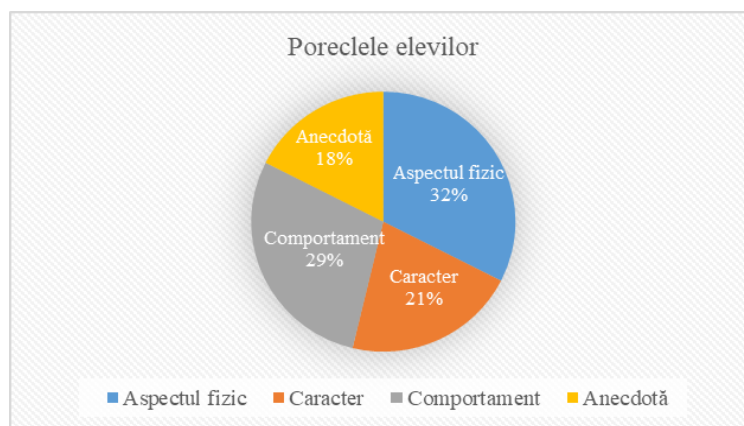

Fig. 1. Factori decizionali în poreclire

⁸ Localitățile vor fi notate astfel: Desești – D, Hărnicesti – H, Sat-Șugatag – SG, Giulești – G, Berbești – B, Vadu Izei – VI, Sighetu Marmăției – SM și Baia Mare – BM.

⁹ „Investigația asupra cauzei sau cauzelor care ar fi putut da naștere unei porecle sau unui supranume nu dă întotdeauna rezultate, de multe ori existând o deosebire netă între ceea ce spun informatorii și ceea ce spune cuvântul, sensul lui” (Stan 1958: 250).

PORECLELE ELEVILOR

Porecle care se referă la aspectul fizic: *Afrodita* (SM, 16 ani, f, „este foarte frumoasă”), *Albăstrel* (SM, 16 ani, m, „are o şuviță albastră”), *Alunița* (BM, 13 ani, f, „are multe semne pe față”), *Aragaz cu patru ochi* (SM, 12 ani, m, „poartă ochelari”), *Bin Laden* (SG, 17 ani, m, „are barba precum celebrul terorist Osama bin Laden”), *Boby* (SM, 12 ani, m, „seamănă cu protagonistul din desenul animat *Bob Constructorul*”), *Bretonel* (BM, 13 ani, f, „s-a tuns singură”), *Broschi* (D, 14 ani, f, „de la *broască*. Are ochii bulbucăți”), *Buha* (G, 11 ani, f, „se aseamănă cu o bufniță”), *Cioc de papagal* (SM, 15 ani, m, „are nasul încovoiat”), *Cocostârc* (B, 13 ani, f, „are picioarele lungi și nasul mare”), *Delma* (BM, 14 ani, m, „de la margarina cu același nume; este palid”), *Fotomocioară* (G, 12 ani, f, „de la *foto + cioară*; vrea să devină fotomodel, deși nu are calitățile necesare”), *Frumoasa* (SG, 17 ani, f, „fata poreclită nu este frumoasă”), *Ghiță Aluniță* (SM, 16 ani, m, „se deosebește de fratele lui geamăn printr-o aluniță”), *Grasu XXL* (BM, 14 ani, m, „este obez”), *Hormonel* (BM, 13 ani, m, „băiat cu acnee severă”), *Moț Roz* (SM, 15 ani, f, „poartă funde roz”), *Nasometru* (G, 13 ani, f, „are nasul mare”), *Păsăroi* (SG, 15 ani, m, „a crescut brusc și este cel mai înalt din generația lui”), *Pistruiaș* (D, 12 ani, m, „are pistrii”), *Rapunzel* (D, 18 ani, m, „băiat cu părul lung”; aluzie la personajul din povestea fraților Grimm), *Rățoiu* (SG, 12 ani, m, „merge ca un rățoi”), *Salamandra* (SM, 18 ani, f, „a început să chelească”), *Slăbuțul* (BM, 13 ani, m, „este gras”), *Struțu* (BM, 16 ani, f, „are gâtul foarte lung”) și *Toporela* (BM, 17 ani, f, „se îmbracă mereu în mov”).

Porecle care accentuează o trăsătură de caracter: *Aurica-Găurica* (SM, 14 ani, f, „la 13 ani a avut prima experiență sexuală, pe care a împărtășit-o colegilor”), *Deșteptul Clasei* (BM, 14 ani, m, „poreclit ironic; elevul are rezultate slabe la învățătură”), *Gogu* (G, 13 ani, m, „băiat prost”), *Google* (SM, 15 ani, m, „are cultură generală”), *Indianul* (B, 16 ani, m, „ascultă doar muzică indiană și adoră romanul *Maitreyi*”), *Iuda* (G, 13 ani, m, „este ipocrit”), *Jan Beton* (SM, 16 ani, m, „îl cheamă Ion. Învăță mai bine decât fratele lui geamăn *Ghiță Aluniță*”), *Lina* (SG, 12 ani, f, „este foarte calmă”), *Messi* (G, 15 ani, m, „deși joacă în echipa școlii, se crede un fotbalist de talia lui Messi”), *Mimoza Pudică* (SM, 17 ani, f, este foarte sensibilă și plânge din orice”), *Miorița* (BM, 13 ani, f, „este blândă”), *Papă-Lapte* (G, 12 ani, m, „este laș”), *Petăruț Nervosul* (B, 12 ani, m, „porecla include în structura ei un supranume, *Petăruț*, moștenit de la tată, și apelativul *Nervosul* care transcrie trăsătura de caracter predominantă”), *PRO TV* (G, 16 ani, f, „este clevetitoare”), *Pusa* (SM, 16 ani, f, „vorbește fără reținere despre experiențele sexuale pe care le are”), *Știe-Tot* (SM, 15 ani, m, „elev inteligent și implicat în

procesul educațional”) și Zuzu (SM, 15 ani, f, „zâmbește mai mult decât cei din reclama¹⁰ pentru laptele Zuzu”).

Porecle care se referă la comportament: *Aperitivu* (SG, 14 ani, m, „vine la școală cu mâncare la pachet”), *Bitchmode* (SM, 16 ani, f, „de la englezescul *bitch* «târfă» + *mode* «manieră, fel, stil» (aici). Postează pe rețele de socializare poze în care este îmbrăcată sumar”), *Creștina* (SM, 15 ani, f, „refuză să chiulească de la ore; consideră chiulul un păcat”), *Dorel*¹¹ (BM, 17 ani, m, „după asemănarea cu renumitul individ Dorel¹²”), *Drogatu* (BM, 17 ani, m, „se droghează”), *Duracell* (B, 11 ani, m, „băiat plin de energie, care vorbește repede”), *Femeia* (SG, 15 ani, m, „se comportă ca o femeie”), *Ficatu* (SM, 18 ani, m, „bea foarte mult”), *Flăcărica* (BM, 16 ani, f, „eleva imită perfect personajul cu același nume din telenovela românească *Inimă de țigan*”), *Fondi* (SM, 15 ani, f, „purta fundițe la orice ținută vestimentară”), *Harry Potter* (SM, 14 ani, f, „este fascinată de personaj și încearcă să intre în pielea lui”), *La șura dracului* (SG, 14 ani, m, „înjură și vorbește urât. Gura lui zici că-i șura dracului”), *Mefisto* (BM, 17 ani, m, „după celebrul personaj al dramei lui Goethe – *Faust. Mefistofel* este denumirea diavolului. Poreclitul se îmbracă mereu în negru, cu haine lungi, și face doar comentarii răutăcioase, uneori provocând conflicte la nivelul clasei”), *Nana* (BM, 18 ani, f, „după personajul lui Zola, din romanul omonim. Adolescența este cunoscută pentru numeroasele relații pe care le are”), *Necaz* (G, 14 ani, m, „le face probleme părinților”), *Pătrunjel* (H, 10 ani, m, „mănâncă pătrunjel la toate mesele”), *Pisicuța* (BM, 17 ani, f, „toată ziua își mângâie părul”), *Pitică Nenorocită* (BM, 15 ani, m, „băiat care vorbește precum Vadim Tudor”. Episodul în care acesta folosește apelativul poate fi consultat în linkul atașat¹³), *Pokémon*¹⁴ (SM, 13 ani, m, „este agitat”), *Repetentul* (D, 15 ani, m, „a repetat clasa a VII-a”), *Spânzuratul* (SG, 14 ani, m, „poartă haine largi care parcă spânzură”), *Stropinela* (G, 13 ani, f, „când vorbește, lasă urme de salivă”) și *Virus* (SM, 16 ani, m, „din cauza pandemiei, are mereu soluții dezinfectante în geantă”).

¹⁰ Reclama este disponibilă la adresa: https://www.google.com/search?q=zuzu+lapte&sxsrf=AJOqlzU4hrz1AErC84oSRDIODzFNBosL_g:1675192669885&source=lnms&tbm=vid&sa=X&ved=2ahUKEwjRJKAw_L8AhUj_SoKHY6KAOoQ_AUoAnoECAEQBA&biw=1920&bih=929&dpr=1#fpstate=ive&vld=cid:86d255ab,vid:SMCOB61SNng.

¹¹ Daiana Felecan (2012: 90) include prenumele în categoria antroponimelor generice care înfățișează „prototipul muncitorului român contemporan” și care indică „lucrătorul român din spațiul public; fără tragere de inimă înspre muncă, el este asistat de alți «dorei», camarazi întru pierderea timpului pe banii contribuabililor”.

¹² Personajul din reclama coniacului *Unirea* (reclama poate fi vizionată la următorul link: <https://www.youtube.com/watch?v=0aXKD4-Pz8U>) reprezintă o sursă de inspirație inepuizabilă pentru a numi oamenii necalificați, pasivi și care lucrează ineficient.

¹³ <https://www.youtube.com/watch?v=QLynRUMxgyA>.

¹⁴ După personajul principal din jocul video omonim. Ulterior au apărut filme și desene animate cu aceeași temă.

Porecle anecdotă: *Așa-m vrut* (B, 11 ani, m, „de fiecare dată când se accidenta sau cădea, spunea «așa-m vrut», din dorința de a-i opri din răs pe ceilalți copii”), *Badogu* (H, 11 ani, m, „a venit la școală cu mâncare la conservă”), *Burețel* (SG, 17 ani, f, „a furat un burete pentru aplicarea machiajului de la cosmeticiană”), *Cioco* (BM, 12 ani, f, „<ciocolată. Și-a pătat pantalonii cu ciocolată, dar colegii de clasă au râs, spunând că este altceva”), *Crispy* (SM, 16 ani, m, „Am fost cu prietenul meu în oraș, pentru că a zis ca se deschide KFC. Nu s-a mai deschis”), *Haram* (G, 11 ani, m, „La o oră de consiliere, a afirmat: «M-au lăsat părinții de haram»”), *Marcelino*¹⁵ (D, 10 ani, m, „băiat crescut de un preot”), *Mămăliga* (G, 13 ani, m, „când a fost evaluat oral, a vorbit încet, fapt care a provocat intervenția profesorului: «Vorbește mai tare, că nu ai mămligă în gură»”), *Nu* (SM, 16 ani, m, „în timpul unei ore, a jucat jocuri video, iar când a pierdut, a strigat «Nu!»”), *Nucu* (D, 11 ani, m, „a urcat într-un nuc și nu a mai știut să coboare”), *Pâine cu untură* (B, 12 ani, m, „a mâncat la școală pâine cu untură”), *Sofa* (B, 13 ani, f, „într-o zi friguroasă, a venit la școală cu o pătură, ca să stea ca pe sofă”), *Șarpe* (G, 14 ani, m, „a adus la școală un șarpe de cauciuc, pe care l-a pus sub catedră”) și *Tivi* (SM, 16 ani, m, „a fost singurul elev care a știut să rezolve o problemă de matematică”; *Tivadar* este numele de familie al profesorului).

PORECLELE PROFESORILOR

Din cauza meseriei, profesorii sunt supuși unei examinări zilnice, iar cei care-i „notează”, de această dată, sunt cei evaluați în toate celelalte situații. Astfel, „în momentul în care apar devieri, indiferent de ce natură, cel în cauză va fi taxat printr-o poreclă, ce va fi cunoscută sau nu, acceptată sau tolerată” (Felecan N. 2010: 103), cu atât mai mult cu cât „simțul critic și ironia stau în firea umană, iar poreclirea, care nu presupune consemnarea numelui ulterior în acte oficiale, este produsul unei instanțe difuze (*vox populi*)” (Felecan O. 2015: 274).

Porecle care descriu o trăsătură fizică: *Baba de bio* (SM, f, „se îmbracă precum o babă”), *Barbă Albă* (BM, m, „are barba prea albă”), *Baronul* (SM, m, „venea mereu la costum”), *Cap de păr* (G, m, „nu are păr. Este chel”), *Cașalotul* (BM, m, „profesor de peste 150 kg”), *Ciupercuța* (SM, f, „seamănă cu o ciupercuță ☺”), *Creața* (SM, f, „are părul vâlvoi”), *Creața Supremă* (SM, f, „este creață și predă limba română; de acolo adjectivul «supremă»”), *Doamna Strâmbi* (SM, f, „are coloana strâmbă”), *Fantoma* (SM, m, „este foarte bătrân și slab”), *Furia Roșie* (SM, f, „se îmbracă mereu în roșu și are un temperament vulcanic”), *Gâsculița* (D, f, „este mică și merge greu”), *Gertrude* (BM, f, „își aranjează părul precum Gertrude Baniszewski, o cunoscută criminală din Statele Unite”), *Girața* (SG, f, „învățătoare înaltă și slabă”), *Gorila* (SG, m, „profesorul este solid”), *Gușa* (B, m, „are gușa proeminentă”), *Hoașca* (D, f, „cea mai longevivă profesoară + stil de

¹⁵ Poreclă inspirată din desenul animat „Marcelino pan y vino”, în care este vorba despre un băiat abandonat la ușile unei mănăstiri și crescut ulterior de călugări.

predare, comportament. Este nesuferită, ca o hoască”), *Marele Alb* (SM, m, „profesor de geografie care a încărunit foarte repede. Este și foarte înalt”), *Melcul* (B, m, „este bătrân și vorbește lent”), *Minion bălai și prost* (SM, f, „pentru că e scundă și...proastă”), *Moșul* (D, m, „profesor bătrân”), *Mumia* (SM, f, „avea 84 de ani, era la pensie și a revenit la catedră pentru că nu avea ce să facă cu viața ei”), *Piatra Vânăță* (SG, f, „are tenul închis”), *Picior Scurt* (SM, f, „șchiopătează”), *Pisi* (B, f, „se îmbracă precum elevele”), *Pitica de Grădină/Piticul de Grădină* (BM, f, poreclă întâlnită la ambele sexe pentru a numi un profesor scund), *Pițigoi* (SM, m, „este un profesor mic și activ”), *Popândău* (SM, m, „seamănă cu animalul menționat”), *Putina* (SG, f, „profesoară grasă”), *Red Head* (SM, f, „Cap Roșu – este roșcată”), *Regele Mihai* (SM, m, „seamănă cu fostul rege al României”), *Scândura* (SG, f, „nu are sâni”), *Spectrul* (SM, m, „este bătrân și elevii îl aseamnă unei fantome”).

Porecle care surprind o trăsătură de caracter: *Bau Bau* (SM, f, „este foarte severă. Ne este frică de ea”), *Diavolița* (SM, f, „este intimidantă și neînțelegătoare”), *Hades* (SM, f, „Am oferit porecla *Hades* unei profesoare, deoarece atitudinea ei îmi aducea aminte de faptele zeului grec Hades”), *Inspectoru* (SM, m, „a fost timp de cinci ani inspector școlar și se consideră superior tuturor”), *Limba* (BM, m, „este foarte lingușitor”), *Madame Satana* (SM, f, „profesoară de limba română care-și timorează elevii prin urlete și jigniri”), *Mafioata* (D, f, „are cont fals de Facebook și ne întreabă ce părere avem despre ea”), *Mami Colo* (SM, f, „este foarte protectoare și vrea să știe tot ce se întâmplă în clasă”. *Colo* <*Colopelnic*=numele de familie al profesoarei), *Margaret Thatcher* (BM, f, „este foarte autoritară și nu acceptă compromisuri”), *Profesoara știe-tot* (BM, f, „are două facultăți și trei masterate și se laudă cu asta”), *Spaima* (SM, f, „ne este frică de ea”), *Stalin cu fustă* (BM, f, „fost inspector școlar. A condus instituția cu o mână de fier”), *Sucitu* (BM, m, „are dublă personalitate. Își schimbă atitudinea în funcție de vreme”), *Tirana* (SM, f, „îi terorizează pe elevi”), *Tuși Brându*¹⁶ (SM, f, „este empatică”) și *Verginel* (BM, m, „profesor despre care se crede că ar fi virgin, deoarece este timid”).

Porecle care se referă la comportamente tipice: *Ardei Iute* (BM, m, „dictează repede”), *Bobo* (SM, m, „mănâncă multe bomboane”), *Cash-Cash* (SM, f, „profesoara le pretinde elevilor să-i cumpere cadouri cu orice ocazie”), *Domnul Roșu* (SM, m, „profesor de sport care le permitea fetelor să nu facă sport dacă erau la menstruație”), *Energizatul* (BM, m, „profesor de sport foarte energic”), *Gumița* (SM, m, „mestecă gumă mereu, chiar miroase a gumă”), *Manevra* (SM, m, „profesor de sport care le ia elevilor mâncarea pe care o duc în sala de sport. Face o manevră și ne confiscă mâncarea”), *Memo* (B, m, „profesor de matematică. Ne pune să memorăm formule fără să ni le explice”), *Mr Bean* (SM, m, „făcea un sunet ciudat, de Mr Bean când răspundeam corect ☺”), *Satana* (SM, f, „dă nota 2 dacă nu înveți pentru fiecare oră”), *Sechel Istoricul* (SM, m, „știe prea multă istorie”; *Sechel*=nume de familie), *Speedy Gonzales* (BM, m, „scrie prea repede,

¹⁶ Prenumele profesoarei este *Brândușa*.

vorbește prea repede, urlă la întâmplare”), *Șef de mafioți* (SM, m, „purta un sacou ciudat, de gangster”) și *Șoimul* (SM, m, „nimeni nu poate copia la testele lui. Are ochi de șoim”).

Porecle care marchează o replică memorabilă sau o afirmație: *Alifie* (SM, m, „profesor de sport care le recomanda elevilor să se dea cu alifie când se plâneau de dureri, din dorința de a fi scutiți de la oră”), *Cine-i mama învățării?* (SM, m, „întrebarea este lansată la fiecare oră”), *Doi-Cinci* (BM, m, „vrei doi sau te ascult mâine și îți dau cinci?”) *Dobitocu* (BM, m, „când nu am știut să răspundem, profesorul ne-a întrebat: «În clasa asta sunt numai dobitoci?»”), *Hopa!* (SM, m, „profesorul greșește des notarea în catalog și se scuză spunând «Hopa!»), *La loc comanda!* (BM, m, „cu acest îndemn îi trimite pe elevi în bancă”), *Ma Me Mi Mo Mu* (SM, f, „profesoara de muzică doar asta zice”), *Porcii nu-s primiți în islam* (BM, f, „replica profesoarei după ce un coleg a râgâit fără să se scuze”) și *VIPA* (BM, f, „la o întâlnire online, profesoara a refuzat să se prezinte, menționând că pe ea o știe toată lumea, deoarece este un VIP”).

ANALIZĂ SOCIOLINGVISTICĂ A PORECLELOR

Poreclirea unui profesor poate fi considerată o formă de răzbunare pentru o notă mică sau poate fi asociată cu exprimarea unui punct de vedere legat de comportamentul, personalitatea sau stilul de predare al acestuia. Motivele pe care elevii le-au invocat în atribuirea poreclelor au fost amuzamentul și dorința de a oferi un răspuns verbal anonimizat pentru o trăsătură considerată de ei nepotrivită. Așadar, prin intermediul poreclei, elevii oferă feedback și evaluează un cadru didactic. În acord cu Morgan (1979: 81), porecla este un simbol oferit de grup unui individ. Cu cât acesta deviază de la „normele” comunității din care face parte, cu atât porecla va fi mai stigmatizantă și mai greu de acceptat.

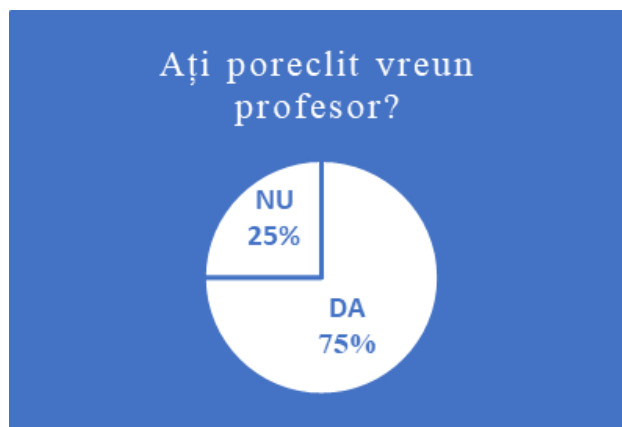

Fig. 2. Rata poreclirii profesorilor din mediul preuniversitar

Dintre cele 70 de răspunsuri pe care le-am centralizat, am observat că majoritatea poreclelor se referă la aspectul fizic, iar apoi la caracter.

În tabelul de mai jos vom reda numărul de porecle pe grup și ponderea procentuală a fiecărei categorii în corpusul total.

Tabel 1

Porecle atribuite profesorilor

Grupa semantică	Numărul de porecle înregistrate	Procentaj
Porecle care se referă la aspectul fizic	33	46%
Porecle atribuite în funcție de caracter	16	22%
Porecle care descriu comportamente tipice	14	19%
Porecle atribuite în urma unei replici memorabile sau a unei afirmații	9	13%
Total	72	100%

Relația profesor-elev este foarte bine conturată de aceste antroponime neconvenționale. Astfel, un singur profesor poate avea mai multe porecle¹⁷ (*Bau Bau*, *Diavolița*, *Furia Roșie*, *Madame Satana*, *Red Head*, *Scorpia*, *Știuca*, *Tirana*), iar alții deloc („domnul diriginte nu are o poreclă, pentru că este de treabă¹⁸”). Un fost director este poreclit după aspectul fizic (*Fantoma*, *Moșul*, *Regele Mihai*, *Spectrul*, *Tutankhamon*) și după modul de a vorbi (*Melcul*, *Temperamentul*). O profesoară, care în urma unui accident de mașină a rămas cu o problemă de locomotie, este și ea ținta poreclelor. Accentul cade pe trăsăturile fizice și pe defectul de mers: *Creața*, *Doamna Strâmbi*, *Dura*¹⁹ *Bordura* și *Picior Scurt*. Poreclele sunt cunoscute de toți elevii și funcționează ca forme paralele de numire, dar nu sunt utilizate niciodată în prezența porecliților²⁰.

Identificarea printr-un antroponim neconvențional nu se limitează la coridoarele unei școli, ci pătrunde și în instituțiile superioare²¹. De exemplu, o doamnă, fost inspector școlar general, a fost poreclită de nenumărate ori de-a lungul mandatului (*Ana Pauker*²², *Doamna de fier*, *Margaret Thatcher* și *Stalin cu fustă*). Numele

¹⁷ Oliviu Felecan (2015: 282) definește acest fenomen drept *porecle-cascadă* care „își au originea fie în clase diferite, la generații diverse, fie în contexte situaționale multiple, memorabile pentru elevii cu un dezvoltat simț al umorului”.

¹⁸ În ciuda acestei afirmații, feedbackul poate să fie pozitiv, redat prin porecle empaticе, sugerând o relație bună între profesor și elev (*Mami Colo*, *Tuși Brându*) sau negativ, transmis prin porecle care accentuează un comportament nepotrivit (*Satana*, *Bau Bau*).

¹⁹ *Dura* – „nume de familie”.

²⁰ „Menționarea poreclei în prezența individului poreclit este tabu” (Golopenția 2021: 401).

²¹ Vezi Felecan O. 2015 și Cuțitaru 2021.

²² Ana Pauker a fost de asemenea poreclită *Stalin cu fustă* și este recunoscută pentru acțiunile ei din cadrul Partidului Comunist, din perioada 1947–1952 (pentru mai multe informații, vezi <https://historia.ro/sectiune/general/ana-pauker-stalin-cu-fusta-580026.html>).

neoficiale atribuite surprind stilul de a conduce inspectoratul, de a gestiona situațiile de criză, precum și relațiile pe care le-a stabilit cu subordonații.

Majoritatea poreclelor sunt analitice, pentru că „ilustrează perceperea la «distanță socială» a singularității celui poreclit” (Felecan D. 2010: 192). Aspectul fizic este prima și cea mai ușoară sursă de inspirație, deoarece tinerii nu acordă mult timp „radiografierii” unui individ, ci aleg, într-un interval relativ scurt, trăsătura care li se pare emblematică.

Subliniem faptul că 80% dintre porecele profesorilor provin din mediul urban. Elevii din mediul rural sunt mai reținuți față de persoanele care-i formează, pentru că au parte de un alt tip de educație decât majoritatea tinerilor de la oraș. Aceștia sunt crescuți să fie obedienți și să nu vorbească despre profesorii lor, indiferent de context, iar din acest considerent, poreclirea se practică, în general, la nivelul lor social, pe orizontală²³.

Sexul, precum și categoria de vârstă din care face parte poreclitorul sunt factori care influențează actul numirii. Copiii și adolescenții atribuie porecle inedite, ca o formă de manifestare și de etichetare a celor din jur. Van Langendonck (2011: 283) amintește despre rolul caracterizării în formarea și atribuirea de porecle în rândul tinerilor, dezinteresați de numirea relațională. Oliviu Felecan (2016: 69) menționează că tinerii preiau idei din lumea fictivă a mitologiei, din literatură, din filme și din desene, prin metaforă și metonimie²⁴.

PORECLA – INSTRUMENT DE PERSIFLARE

Atitudinea ironică, resimțită în unele porecle (*Frumoasa* – pentru o fată urâtă, *Slăbuțul* – pentru un elev gras), o regăsim și în realizarea caricaturilor. Deligne și Mori (1990: 31) amintesc despre această trăsătură comună, dar referindu-se la supranume. Chelaru-Murăruș (2010: 176) definește porecla un instrument al „schematizării caricaturale”. Poreclirea este o formă de caricaturizare verbală, pentru că intenția celui care o atribuie este de a accentua o singură trăsătură și de a crea un nume valabil²⁵.

O altă modalitate de persiflare o constituie oferirea unor porecle de gen masculin persoanelor de sex feminin și invers. Nerecunoașterea sexului biologic și atribuirea unui sex „artificial”, potrivit cu trăsăturile individului, se datorează faptului că porecla înglobează modul în care purtătorul este perceput de către ceilalți, în grupul din care face parte. Astfel, există persoane de sex feminin cu

²³ Poreclirea pe orizontală se realizează între membrii aceleiași comunități, iar cea pe verticală face abstracție de ierarhia socială.

²⁴ Miron-Fulea (2005: 199) afirmă că „interpretarea metonimică presupune întotdeauna ca referentul original al numelui propriu, în ipostaza sa de autor, să fie cunoscut locutorilor, în caz contrar, fiind imposibilă instaurarea relației de metonimie”.

²⁵ Un antroponim întrebuițat și recunoscut de colectivitate este un nume valabil.

porecle de gen masculin: *Bretonel*, *Burețel*, *Cocostârc*, *Hades*, *Harry Potter*, *Minion bălai și prost*, *Nasometru*, *Stalin cu fustă*. În schimb, poreclele de gen feminin care se referă la persoane de sex masculin sunt mai puține: *Delma*, *Mămăligă*, *Pitică Nenorocită* și *Rapunzel*.

Tot pentru a marca ironia au apărut poreclele diminutive, de tipul: *Albăstrel*, *Aurica-Găurica*, *Bretonel*, *Burețel*, *Diavolița*, *Gâsculița* și *Gumița*, pentru că „aceste forme influențează personalitatea și întreaga dezvoltare a persoanei în cauză (la nivel subliminal)” (Iluț 2017: 202), producându-se astfel efectul dorit de poreclitor.

PORECLA – FORMĂ DE BULLYING

Delimitarea dintre o poreclă-insultă și o poreclă amuzantă trebuie făcută atât la nivel semantic, cât și la nivel social. Orice tip de agresiune este nejustificată și de condamnat, deoarece persoana în cauză este supusă unor traume. Poreclele identificate și care pot face obiectul unei hărțuiri traduc relația dintre indivizi și intenția care stă la baza acestei agresiuni (Ackerman 2001: 290). Unele porecle ca *Hoțu*, *Baba Cloanța*, *Diavolița*, *Scorpia* au fost conferite în urma unor acte exercitate de porecliți (*Hoțu* a furat, *Diavolița/Scorpia* răspândește teroare printre elevi). Aceste tipuri de nume pot fi considerate *porecle corecte*, întrucât au fost alese în urma unor acțiuni care au avut loc fără să se exagereze/modifice realitatea. Pe de altă parte, am întâlnit porecle injurioase, acordate pentru a ultragia indirect o persoană (*Baba de bio*, *Buha*, *Dura-Bordura*, *Doamna Strâmbi*, *Scândura*, *Stalin cu fustă*), pe care putem să le încadrăm în categoria *poreclelor greșite*, pentru că apariția lor nu a fost condiționată de un fapt și au apărut ca acte gratuite de malițiozitate.

Poreclele-insultă nu pot fi atribuite de la „distanța socială a singularității celui poreclit” (Golopenția 2021: 387), fiindcă jignirea sau aprecierea unui subiect se bazează, în prealabil, pe mai multe interacțiuni care fac posibilă exprimarea unui punct de vedere. Cunoașterea unei singure trăsături nu este suficientă pentru a porecli pe cineva, ci este doar vârful icebergului. Poreclitorul care dorește să lanseze o injurie își analizează „victima” din mai multe unghiuri, căutând varianta ideală pentru a o ponegri. Actul numirii presupune o examinare la distanță intimă, pentru ca numele ales să-l reprezinte pe cel poreclit, să-i sublinieze vulnerabilitatea și să atragă atenția negativă a comunității. Tocmai din acest motiv, poreclele apar în colectivități mici²⁶.

²⁶ Precizăm că în cazul poreclelor oferite în mediul online, unde nu mai este vorba de comunități restrânse, se aplică aceeași *regulă*, întrucât poreclitorul face parte din cercul restrâns al celui numit, a avut mai multe interacțiuni cu el și îi știe „secretele”, carențele. Macrocolectivitatea utilizează noul nume lansat, deoarece este captivată de acesta și de strânsa legătură dintre poreclit și poreclă. Folosirea antroponimului, la acest nivel, probează teoria cunoașterii dintre poreclit și poreclitor.

În literatura de specialitate străină²⁷ au fost oferite, de-a lungul timpului, numeroase definiții ale bullyingului, iar noi le vom reda pe cele care fac referire la mediul școlar.

- Olweus (1993: 9) precizează că un student este agresat sau victimizat atunci când este expus în mod repetat la acțiuni negative exercitate de unul sau mai mulți colegi.
- Pentru Nail și Simon (2016: 4) bullyingul este un fenomen social complex în care victima este rănită intenționat, subjugată și intimidată prin mijloace fizice, verbale sau scrise.
- Cowie și Myers (2018: 4) susțin că hărțuirea școlară îmbracă multe forme și include comportamente precum: răspândirea de zvonuri urâte pe motive de vârstă, rasă, sex, sănătate mintală, dizabilități, orientare sexuală și religie; atacul fizic; ridiculizarea; excluziunea socială; avansurile sexuale nedorite; postarea online de materiale jenante; amenințarea directă sau anonimă.
- Peguero și Hong (2020: 3) consideră vătămarea fizică a unei persoane și inegalitatea de putere dintre agresor și victimă forme ale bullyingului.

După cum se poate observa, în niciuna dintre definițiile citate, porecla nu este considerată drept o expresie a bullyingului. Totuși, putem încadra acele substituite nominale care prin forma și sensul lor jignesc sau lezează imaginea persoanei numite²⁸, în categoria acțiunilor verbale violente. Orice poreclă care produce tulburări psihice, absentism, împiedică finalizarea studiilor și stabilirea relațiilor sociale poate fi considerată o formă de hărțuire, un act de violență psihologică și, prin urmare, o formă de bullying.

Consecințele produse de utilizarea poreclei sunt dificil de urmărit, deoarece implică observarea faptelor în mod permanent, de-a lungul unei perioade nedeterminate. În plus, poreclirea poate fi însoțită și de alte comportamente care au rolul de a intimida și de a umili o persoană.

Comportamentul agresiv este alimentat și susținut de factori externi. Chiar dacă inițial sursa este individuală, bullyingul nu poate apărea între două persoane și, cu atât mai puțin, între două persoane egale. Una dintre principalele caracteristici și

²⁷ În literatura de specialitate română, fiind un subiect relativ nou, există puține lucrări dedicate bullyingului. O definiție complexă a acestui fenomen este cea din Legea Educației Naționale nr. 1/2011 și are următoarea formă: „Violența psihologică - bullying este acțiunea sau seria de acțiuni fizice, verbale, relaționale și/sau cibernetice, într-un context social dificil de evitat, săvârșite cu intenție, care implică un dezechilibru de putere, au drept consecință atingerea demnității ori crearea unei atmosfere de intimidare, ostile, degradante, umilitoare sau ofensatoare, îndreptate împotriva unei persoane sau grup de persoane și vizează aspecte de discriminare și excludere socială, care pot fi legate de apartenența la o anumită rasă, naționalitate, etnie, religie, categorie socială sau la o categorie defavorizată ori de convingerile, sexul sau orientarea sexuală, caracteristicile personale, acțiune sau serie de acțiuni, comportamente ce se desfășoară în unitățile de învățământ și în toate spațiile destinate educației și formării profesionale” (https://www.edu.ro/sites/default/files/legea-educatiei_actualizata%20august%202018.pdf).

²⁸ Felecan D. și Felecan O. (2016: 192) amintesc despre această funcție a poreclelor politicienilor, folosite fie pentru a denigra, fie pentru a promova o anumită figură politică.

condiții ale funcționării acestuia o constituie diferența de putere dintre agresor/agresori și victimă.

Mecanismul de implementare a poreclei se aseamănă cu *bullyingul* din perspectiva dependenței de grup. O poreclă nu poate exista dacă nu este folosită și de alți membri ai comunității, în rânduri repetate. De asemenea, nu putem considera orice insultă un act de agresiune. Doar jignirile repetate de către unul sau mai mulți indivizi, la adresa aceleiași persoane, pot fi asociate cu *bullyingul*.

CONCLUZII

Porecla este o creație lexicală inedită, un nume propriu cu sens, deoarece vorbitorul o citește ca pe un „mănunchi de descriții” (Kripke 2001: 35). Antroponimul neconvențional are capacitatea de a reflecta gradul de educație al celui care o atribuie, precum și intenția lui, care poate să fie ironică sau agresivă. Distingem, așadar, două categorii de porecle, în conformitate cu punctul de vedere al poreclitorului: *ofensatoare*, care au apărut cu scopul de a semnaliza o atitudine considerată de locutor nepotrivită, în dezacord cu așteptările sale, și *ludice*, care, sub diferite forme, surprind un comportament sau un defect. Prin urmare, fiecare antroponim neoficial transmite nivelul de cunoștințe al poreclitorului²⁹, dovedit prin sfera de unde a extras-o (literatură, filme, desene animate, istorie), precum și prin trăsătura surprinsă. Pentru unii dintre poreclitori, aspectul fizic este prioritar, iar pentru alții un defect al vorbirii, un comportament neconform cu standardele impuse de societate sau poate fi vorba doar de o simplă diferență între poreclit și poreclitor.

Trăsăturile poreclei, așa cum se conturează în urma analizei efectuate, sunt:

- *efemeritate* – pot fi utilizate pe o perioadă de la câteva luni, până la câțiva ani;
- *pluralitate* – un individ poate avea mai multe porecle, deoarece la nivelul unei comunități există mai multe puncte de vedere. Acestea pot funcționa concomitent sau se pot succeda;
- *subiectivitate* – poreclele sunt personale, distribuite prin țintire și au rolul de a amuza colectivitatea (*Dorel*, *Speedy Gonzales*), de a atrage atenția asupra unui comportament nepotrivit (*Bitchmode*) sau de a sancționa obiceiurile nocive (*Ficatu*, *Drogatu*);
- *semantism* – antroponimele neconvenționale sunt purtătoare de sens.

²⁹ În acord cu Daiana Felecan (2018: 180), „porecla funcționează ca indice al gradului de civilizație a locutorului”. De asemenea, Oliviu Felecan (2015: 276) menționează că „porecele din mediul rural conțin multe cuvinte regionale, învechite sau populare, iar cele din mediul urban, indiferent dacă aparțin elevilor sau studenților, sunt, de regulă, neologisme, hipocristice, trunchieri sau contaminări”.

Antroponimele neoficiale sunt forme care nu respectă întotdeauna normele ortografice, pentru că sunt cuvinte sau expresii flexibile, folosite regional³⁰, în acord cu interesele și preocupările vorbitorilor și reprezintă o adevărată provocare la toate nivelele semnului lingvistic: morfologic, sintactic, semantic și pragmatic (vezi Van Langendonck 2007:192).

Cu toate că bărbații și femeile au norme conversaționale diferite (vezi Coulmas 2013: 45), în actul poreclirii, ambele sexe acționează la fel. Într-adevăr, implicarea femeilor a putut fi observată în bunăvoința cu care au acceptat să participe la anchetă și să răspundă la chestionar (67,8% dintre persoanele interogate sunt persoane de sex femeiesc).

Cooperarea, seriozitatea și sinceritatea de care au dat dovadă subiecții intervievați, pe tot parcursul anchetei, ne-au permis să avem o imagine mai clară asupra modului în care este percepută porecla. Comentariile de pe marginea chestionarului ne oferă informații cu privire la atitudinea față de poreclire. Prin poreclă, individul 1 intenționează, în primul rând, să-l definească pe semenul său, să îndrepte acea deviere comportamentală, iar apoi să provoace râsul, bazându-se pe tendința societății de a ironiza defectele omenești.

Deși utilizarea poreclei în prezența celui poreclit reprezintă o impolitețe, o încălcare a codului etic, numirea prin poreclă este actuală și practică cu regularitate, în toate mediile sociale.

REFERINȚE

- Ackerman, R., 2001, „Verbal Duel”, în R. Mesthrie (ed.), *Concise Encyclopedia of Sociolinguistics*, Oxford: Elsevier, 289–292.
- Chelaru-Murăruș, O., 2010, „Nume, porecle, semnături ironice în paginile «Academiei Cașavencu»”, în R. Zafiu et al. (coord.), *Limba română: controverse, delimitări, noi ipoteze* (II), București: Editura Universității din București, 175–185.
- Coulmas, F., 2013, *Sociolinguistics. The Study of Speakers' Choices*, Cambridge: Cambridge University Press.
- Cowie, H., C.-A. Myers, 2018, „What we know about school bullying”, în H. Cowie și C.-A. Myers (eds.), *School Bullying and Mental Health*, London and New York: Routledge, Taylor&Francis Group, 3–11.
- Cuțitaru, C. L., 2021, *Omul multiplu*, Iași: Editura Junimea.
- Deligne, A., O. Mori, 1990, „Caricatures et surnoms. Tentative de rapprochement”, în *Langage et société*, n°53, 27–48, https://www.persee.fr/doc/AsPDF/lsoc_0181-4095_1990_num_53_1_2491.pdf (accesat în data de 10 decembrie 2021).
- Dongning, R., J.G. Voelkel, 2020, „Bullying”, în V. Zeigler-Hill, T.K. Shackelford (eds) *Encyclopedia of Personality and Individual Differences*, Springer, Cham, 566–568, disponibil online la adresa: https://doi.org/10.1007/978-3-319-24612-3_1786 (accesat în 11.08.2022).
- Felecan, D., 2010, *Aspecte ale polifoniei lingvistice. Teorie și construcție*, București: Editura Tritonic.

³⁰ Din perspectiva localității, există porecle rurale și porecle urbane sau porecle arhaice și porecle moderne.

- Felecan, D., 2012, „Antroponime cu valoare generică în limba română”, în R. Zafiu și A. Ștefănescu (ed.), *Limba română: direcții actuale în cercetarea lingvistică (II). Lexic, semantică, terminologii. Stilistică, pragmatică, retorică și argumentare*. Actele celui de-al 11-lea Colocviu Internațional al Departamentului de lingvistică (București, 9–10 decembrie 2011), București: Editura Universității din București, 79–93.
- Felecan, D., 2018, *Întâlnire cu semnele textului. 18 popasuri de lectură critică*, București: Editura Academiei Române.
- Felecan, D., O. Felecan, 2016, „Nicknames of Romanian Politicians after 1989”, în *Philologica Jassyenia*, XII, nr. 2 (24), 191–207.
- Felecan, N., 2010, „Categoriile antroponimice: nume, supranume, poreclă”, în O. Felecan (coordonator), *Onomasticon. Studii despre nume și numire*, Cluj-Napoca: Editura Mega, 81–120.
- Felecan, N., 2020, *Lingvistică și filologie română*, Cluj-Napoca: Editura Mega.
- Felecan, O., 2010, „Aspecte socio- și psiholingvistice reflectate în realizarea unei anchete antroponimice”, în N. Saramandu et al. (eds.), *Lucrările celui de al treilea simpozion internațional de lingvistică*, (București, 20–21 noiembrie 2010), București: Editura Universității din București, 25–35.
- Felecan, O., 2015, „Porecle date de elevi/studenți profesorilor. O perspectivă sociolingvistică”, în I. Pomian (coord.), *Înspre și dispre Cluj. Omagiu profesorului G. G. Neamțu la 70 de ani*, Cluj-Napoca: Editura Scriptor și Editura Argonaut, 274–287.
- Felecan, O., 2016, „A Psycholinguistic Approach to Nicknaming (With Reference to Nicknames Given by Students to Teachers)”, în C. Hough, D. Izdebska (eds.), *Names and Their Environment. Proceedings of the 25th International Congress of Onomastic Sciences*, (Glasgow, 25–29 August 2014), vol. 3, University of Glasgow, 2016, 65–81.
- Felecan, O., 2021, „Transylvania – An Anthroponymic Perspective”, în O. Felecan, A. Bugheșiu (ed.), *Names and Naming. Multicultural Aspects*, Springer Nature: Palgrave Macmillan, 149–163.
- Golopenția, S., 2021, *Folclor, etnologie, antropologie*, București: Editura Academiei Române.
- Iluț, S., 2017, „Prenumele diminutive între sacru și profan”, în O. Felecan (ed.), *Name and naming. Proceedings of the Fourth International Conference on Onomastics “Name and naming” Sacred and Profane in Onomastics*, Cluj-Napoca: Editura Mega, Editura Argonaut, 198–208.
- Kripke, S., 2001, *Numire și necesitate*, București: Editura ALL EDUCATIONAL.
- Leu Hanganu, V., 2021, *Diminutivele în limba română actuală vorbită. Aspecte lexicale, pragmatice și sociolingvistice*, București: Editura Universității din București.
- Miron-Fulea, M., 2005, *Nume proprii. Interfața semantică-sintaxă*, București: Editura Universității din București.
- Morgan, J. et al., 1979, *Nicknames. Their Origins and Social Consequences*, London: Routledge & Kegan Paul.
- Nail, P., J. Simon, 2016, „Introduction: A social influence perspective”, în P. Nail et al. (eds.), *Bullying. A social influence perspective*, London and New York: Routledge, 1–6.
- Olweus, D., 1993, *Bullying at school: What we know and what we can do*, Oxford, UK: Blackwell Publishers.
- Peguro, A., J. S. Hong, 2020, *School Bullying. Youth Vulnerability, Marginalization, and Victimisation*, Cham: Springer.
- Prieto-Ramos, F. et al., 2020, „Institutional and news media denominations of COVID-19 and its causative virus: Between naming policies and naming politics”, în Teun A van Dijk (ed.), *Discourse & Communication*, Vol. 14(6), 635–652, disponibil online la adresa: <https://doi.org/10.1177%2F1750481320938467> (consultat în 11.08.2022).
- Stan, A., 1958, „Porecle și supranume intercomunale din Valea Bistriței (Moldova)”, în *Cercetări de lingvistică*, III, 248–254.
- Tsepkova, A., 2021, „Multicultural Influences on Russian Nicknaming Practices”, în O. Felecan, A. Bugheșiu (ed.), *Names and Naming. Multicultural Aspects*, Springer Nature: Palgrave Macmillan, 107–131.
- Van Langendonck, W., 2007, *Theory and Typology of Proper Names*, Berlin: Mouton de Gruyter.

Van Langendonck, W., 2011, „Diachronic Classification of Bynames Given by Adults, and Bynames Given by Young People”, în O. Felecan (ed.), *Numele și numirea. Actele Conferinței Internaționale de Onomastică. Ediția I: Interferențe multietnice în antroponimie*, Cluj-Napoca: Editura Mega, 279–286.

<https://centruldeparenting.ro/bullying-ul-interzis-prin-lege-poreclele-dispar-din-scoli/>.

<https://dexonline.ro/>.

<https://www.digi24.ro/stiri/actualitate/educatie/violentele-poreclele-insultele-tachinarile-intimidarile-si-umilirile-in-scoli-interzise-prin-lege-de-astazi-1042770>.

https://www.edu.ro/sites/default/files/_fi%C8%99iere/Legislatie/2020/OMEC_4343_2020_norme%20antibullying.pdf.

<https://www.parintiicerschimbare.ro/bullying-definitie-forme-metode-de-combatere/>.

<https://www.salvaticopiii.ro/afla-mai-multe/noutati/ce-inseamna-de-fapt-bullying>.

<https://www.youtube.com/watch?v=0aXKD4-Pz8U>.

<https://www.youtube.com/watch?v=QLynRUMxgyA>.

NICKNAME – BANTERING OR BULLYING?

Abstract

Our research proposes a psycho- and sociolinguistic analysis of nicknames in the school environment, as well as the establishment of criteria that differentiate between amusing and aggressive nicknames.

Bullying has recently become a topic of interest for psychologists in Romania and it continues to be a relevant issue. The implications that this phenomenon has on the development of children can also be observed through the nicknames they assign to each other. Therefore, this study aims to highlight that not all nicknames are forms of bullying.

To collect the necessary data, we combined direct field investigation with an examination of language facts. The surveyed locations include both rural areas (Vadu Izei, Berbești, Giulești, Sat-Șugatag, Hârnicești, Desești, and Mara) and urban areas (Sighetu Marmăției and Baia Mare) in Maramureș country. The participants are between the ages of 10 and 50 and include both students and teachers.